

/ východní Čechy

REŽISÉRKA **ELIŠKA ŘÍHOVÁ** PRO DENÍK ŘÍKÁ:

Je mi bližší přemýšlet v obrazech

LUKÁŠ DUBSKÝ

Autorskou inscenaci Volání rodu připravila pro Malou scénu Východočeského divadla Pardubice mladá režisérka Eliška Říhová. S divadlem už spolupracovala na jednom z inProjektů, scénických čtení nových divadelních her, a její novinka je filozofickou inscenací, v níž hraje důležitou roli taxidermie neboli preparace zvířat. Jak vznikl nápad na Volání rodu? A jaké byly režisérčiny inspirační zdroje? Také o tom mluvila v rozhovoru pro Deník.

Pro pardubické divadlo jste připravila autorský projekt. Bylo od začátku jasné, že půjdete cestou vlastní inscenace, nebylo byla ve hře i jiná varianta?

Myslím, že jsem si mohla vybrat cokoli. Kdybych řekla, že chci dělat Shakespeara, nejspíš by to šlo. Ale takovou volbu asi nikdo neočekával. V mé poslední inscenaci, kterou je opera Jeníček a Mařenka, jsem pracovala s pevným textem klasického příběhu, takže jsem se v Pardubicích rozhodla vrátit k něčemu více autorskému.

Jaký byl prvotní impuls k inscenaci Volání rodu?

Velmi mě zajímá vztah lidí a zvířat, a dlouhodobě si pokládám otázku, do jaké míry si jsou člověk a zvíře podobní. Tento můj zájem se při uvažování nad inscenací přesunul k vycpávání zvířat, což je ze své podstaty neobvyklá a fascinující činnost, které se věnuje řada lidí a také je to obor, který se dá studovat. Na taxidermii mi přišlo poutavé, jak se člověk snaží něco neživého stále

udržovat při životě. Takto vznikl námět na inscenaci, ale my jsme se do něj nakonec pustili více metaforicky. Středobodem je postava umírajícího diktátora, který je obrazně řečeno „velkým zvířetem“.

Reagujete postavou diktátora nějak i na současné politické dění?

To úplně ne. Přinášíme spíš filozofický pohled na to, jaké to je mít neomezenou moc. Jak vypadá život lidí, když se musí podřizovat jedinému člověku. Je to dovezeno až do takové absurdity, že diktátor v naší hře třeba rozhoduje, kolik je zrovna hodin. Celá společnost se tak smrskne do jednoho člověka.

Jaké byly vaše inspirační zdroje?

Bylo jich dost. Pro text jsme se nejvíce inspirovali knihou Gabriela Garcíi Márqueze Podzim patriarchy, což je příběh diktátora, který znovu a znovu umírá. Také nás zaujala knížka Zvíře nad zvíře, která je o lipicánech, koních, které měli nacisté hodně vysoko na žebříčku zvířat. Chovali se k nim, jako kdyby byli součástí jejich ideologie. Přišlo mi pozoruhodné, jak se může zvíře stát součástí politického programu.

Měli jste už na první čtené zkoušce pevný text, nebo se během zkoušení ještě výrazněji měnil?

V textu jsme hodně škrtali. Hra se skládá převážně z monologů, a tak jsme dlouhé odstavce textu ještě redukovali.

Sází vaše inscenace hlavně na vizuální stránku?

Vizuální stránka je silná, ale některé situace stojí i na samotném textu.

A když to vezmeme obecně: jsou vám vizuální obrazy bližší než verbální vyjádření?

V poslední době se to hodně změnilo. Dřív jsem dělala inscenace, ve kterých se mluvilo málo, protože je pro mě bližší přemýšlet v obrazech. Ale postupem času se to měnilo, jelikož jsem se setkala s herci, kteří umí text interpretovat výjimečným způsobem. Mám pocit, že jak se text v divadle používá všude a pořád, stává jakýmsi odpadem, který stačí přežvýkat. A přitom naopak vůbec není jednoduché říct slova tak, aby fungovala. Je potřeba být rafinovaný, aby repliky nesly ještě jiné významy, než

jsou ty, které vidíme na první pohled.

Často pracujete s nezávislými soubory. Jak moc se liší práce v nezávislém sektoru od té v městem zřizovaném divadle s vlastním souborem?

Pro režiséra je samozřejmě výhodnější, když má neomezený výběr herců z celé republiky, kterým stačí jen zavolat, než když musí skládat obsazení z herců určitého divadla, které vlastně ani pořádně nezná. Je to pak takový vabank, jak to vlastně dopadne. Každý herec přemýšlí trochu jinak a pro mě jako pro režiséra je ohromně přínosné, pokud jsem v dialogu s lidmi, kteří přemýšlejí stejně a chápou, o co se snažím. Na druhou stranu zřizovaná divadla poskytují pro práci větší komfort. Nezávislé subjekty často nemají takové technické a finanční kapacity.

Jaká práce vás čeká po Volání rodu?

Teď mě čekají prázdniny. V příští sezoně bych měla režirovat v brněnské Huse na provázku, na což se velmi těším. V inscenaci by měl účinkovat i jeden neherec, což je pro mě vždycky velmi přínosné, když můžu pracovat s lidmi, kteří jsou nějakým způsobem specifictí. Dále budu zkoušet v pražském A Studiu Rubín, kde bychom měli dělat divadelní adaptaci poezie Marcely Mikuláškové. A mezitím mě ještě čeká menší projekt v Divadle v Dlouhé.

Foto: Petr Šedivý